

buitenkantoren en wat te Batavia sinds de generale missive van 8 april 1766 is voorgevallen, samengevat.

AMBON

Onder verwijzing naar de geheime brief uit Ambon van 25 mei 1766 behandelt men de patrouillering in het laatste najaar en voorjaar tegen smokkelaars van specerijen langs de zuidkust van Ceram en nabijgelegen eilanden. Er wordt niet alleen gewag gemaakt van de expedities waartoe het Ambons bestuur op 14 oktober 1765 heeft besloten en die waarvan de Hoge Regering in de generale missive van 8 april 1766 melding maakte, [fol. 166] maar men komt ook terug op de generale missive van 20 oktober 1765. Daarin stond dat de patrouilleschepen het vorige jaar de benteng te Kilibon en de dessa's Zeyler en Tobo niet hadden kunnen aanvallen. Daar dit de belangrijkste smokkelnesten van de rondzwerfende Makassaren en Buginezen zijn, besloot het bestuur op Ambon er toch een aanval op te doen en daartoe een vloot van een sloep, drie pantjalangs en 30 orembaaien uit te rusten. Die was bemand met 1347 koppen, officieren en subalternen, zowel Europeanen als inlanders, en stond onder het commando van kapitein-militair Hendrik van den Brink.)

Dat ook in zooverre aan het oogmerk beantwoord heeft dat die van Tobo, schoon ze in den beginne weigerden tot de kruissers af te komen en die van Kissalaut tot twee malen hen tragtede te ontzetten, eindelijk pardon verzogten en zich onderworpen. Waarin ze alras door die van laatstgemelte negorij zoo wel gevolgt wierden, als door den orangkaay en orangtouas op Zeylor en het radja van Quelloemoeris, die dan ook alle in submissie aangenomen en, nadat ze in scriptis onder meer beloofd hadden de Comp^e getrouw te zullen wezen, ieder met een vlag beschonken zijn.

Fol. 166v-167r.

(Dat de dessa's Tobo en Kissalaut zich voornamelijk hebben onderworpen om groter onheil te voorkomen en dat ze hiervoor gestraft zijn, blijkt hieronder. In de dessa's Kilibon, Batulomin, Enna Enna en Orlong is bij inspectie geen smokkel aan het licht gekomen. Rarakit is echter door de kanonnen van de orembaaien in brand gestoken, omdat de bewoners weerstand boden en, naar werd vernomen, de meeste van hen zich gewapend in de bossen hadden verborgen. Desondanks zijn er na de terugkomst van de patrouilleschepen toch weer 30 Ceramse vaartuigen in die streken verschenen en zelfs hebben er drie met kruidnagels, die van Zeyler, Kilibon en Guli Guli kwamen, Itawaka aangedaan. Er zijn nog meer zulke vaartuigen op andere plaatsen gesignaleerd. [fol. 168] Deze ontrouw is sommige dessa's duur te staan gekomen door de patrouillering die erop is gevolgd. Van de daartoe uitgezonden vaartuigen kwamen half januari 1766 de barken Buis, Draak en Vrijheid en de sloep Taxisboom op Ambon terug, maar de Lieftallige is op 1 januari met ruim 40 man op Bahuluang verongelukt. Daarvan, en noch van de daarbij horende sloep Vreedebeest, is tot nu bericht ontvangen. Het bestuur heeft tot eind januari op het hoofd van de expeditie kapitein-militair Johannes Nestius en op nieuws van de Lieftallige gewacht. Nestius verscheen pas op 20 maart. Eind januari zijn de sloep Haak [fol. 169] en 12 orembaaien bij de reeds teruggekeerde genoemde vier schepen gevoegd en onder kapitein-militair Hendrik van den Brink op 11 februari op expeditie uitgezonden. Bij de dessa Hatiakoe ontdekte men niets kwaads, maar in een erg afgelegen kreek in het bos trof men twee Makassarse vaartuigen aan die in brand zijn gestoken. De orangkaja en de kapitein van deze dessa waren gevluht en dit dorp is ook aangestoken. De raja van Werinama was er ook van doorgestaan, maar weer teruggekeerd. In die dessa is niets illegaals waargenomen en evenmin te Hatumeten, maar te Tobo weigerde de orangkaja bij Van den Brink te komen, omdat hij tegen zijn belofte met de bewoners was gevluht voordat er een schot was gelost en men aan land was gegaan. De vruchtbomen daar zijn vernield, maar van dat gespuis, noch van kruidnagel- of nootmuskaatbomen, is iets aangetroffen. [fol. 170] Te Batoeassa is niets waargenomen uitgezonderd in het nabijgelegen bos een zakje met kruidnagels en twee zakken nootmuskaat. Die zijn meegenomen en de dessa is in brand gestoken. Bij Tobo raakte de vloot in een harde